

The Role of the Siddur and Sefer Tehillim in Sincere Prayer

רש"י בראשית פרשת וישלח פרק לב:ט

התקין עצמו לשלשה דברים לדורון, לתפלה ולמלחמה. לדורון להלן (פסוק כב) ותעבור המנחה על פניו. לתפלה (פסוק י) אלהי אבי אברהם. למלחמה והיה המנחה הנשאר לפליטה:

בראשית פרשת וישלח פרק לב

(י) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אֲבֹרָהֶם וְאֱלֹהֵי אָבִי יִצְחָק יִקְוֶה הָאֵמֶר אֵלַי שׁוּב לְאַרְצְךָ וְלִמְוֹלָדְתְּךָ וְאִיטִיבָה עִמָּךְ: (יא) קִטְנֹתַי מִכָּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עַבְדְּךָ כִּי בְמִקְלִי עֲבַרְתִּי אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה וְעַתָּה הֵייתִי לְשָׁנֵי מַחְנוֹת: (יב) הֲצִילֵנִי נָא מִיַּד אַחִי מִיַּד עֹשֵׂוּ כִּי יֵרָא אֲנֹכִי אִתּוֹ פֶּן יָבֹא וְהִפְנִי אִם עַל בְּנֵים: (יג) וְאֵתָה אֲמַרְתָּ הֵיטֵב אִיטִיב עִמָּךְ וְשָׁמְתִי אֶת זַרְעֲךָ כְּחֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִסָּפֵר מֵרַב: (יד) {שני} וַיֵּלֶן שָׁם בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיִּקָּח מִן־הַבָּא בְּיָדוֹ מִנְחָה לַעֲשׂוֹ אַחִיו:

ספורנו בראשית ל"ב:

אלהי אבי אברהם – הקדים בסדר שבחו של מקום וחסדיו ובהזכיר זכות אבות, כסדר אנשי כנסת הגדולה בתחלת שמונה עשרה ברכות.

נצי"ב בראשית ל"ב:

אלהי וגו' – הקדים שבח לתפלה, כדאיתא בע"ז (ז,ב). וכבר ביארנו בתפילת אברהם על סדום (לעיל יח, כג בהרחב דבר) שלא הקדים שבח לתפילה, היינו משום שהיה בעודנו עומד בתפילה קבועה, אבל יעקב כבר התפלל מנחה. והנה נפל עליו פחד פתאום והשעה נחוצה לפי מחשבתו. על כן התפלל מיד והקדים שבח כדן.

רד"ק שם:יד

וילן – עומד ומצפה תשובת האל על תפלתו.

ובין כך הכין מנחה מן הבא בידו, ואחר כן מפרש מה לקח ואמר: עזים וגו' (בראשית ל"ב:ט"ו). בידו – ברשותו, וכן כל יש לו נתן בידו (בראשית ל"ט:ד). ולא בא לו המלאך שהיה תשובת תפלתו עד שהכין המנחה ושלחה לפניו, וזה להודיע כי האדם כשיהיה בעת צרה אפילו יהיה צדיק לא יסמוך על הנס אלא ישמור עצמו בכל אשר יוכל ויכין עצמו לשלשה דברים: לתפלה, ולתת ממון, ולמלחמה, ועל הכל ישים לבו לאל ויבטח בו והוא יעשה.

ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה ה

והמצוה החמישית היא שצונו לעבדו יתעלה וכבר נכפל צווי זה פעמים...

ולשון ספרי ולעבדו זו תפילה. ואמרו גם כן ולעבדו זה תלמוד. ובמשנתו של רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי (פרש' יב עמ' רכח) אמרו מנין לעיקר תפילה בתוך המצות מהכא "את י"י אלהיך תירא ואותו תעבוד".

רמב"ם תפילה וברכת כהנים א:

מצות עשה להתפלל בכל יום, שנאמר "ועבדתם את י"י אלהיכם" (שמות כ"ג:כ"ה), מפי השמועה אמרו שעבודה זו היא תפילה, ונאמר "ולעבדו בכל לבבכם" (דברים י"א:י"ג), אמרו חכמים, אי זו היא עבודה

שבלב, זו תפילה. ואין מנין התפילות מן התורה, ולא משנה התפילה הזאת מן התורה, ואין לתפילה זמן קבוע מן התורה.

השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם מצות עשה ה

...כל אלה דברי הרב. ואין הסכמה בזה. שכבר בארו החכמים בגמרא תפלה דרבנן.. אלא ודאי כל ענין התפלה אינו חובה כלל אבל הוא ממדות חסד הבורא ית' עלינו ששומע ועונה בכל קראינו אליו... זה כענין שכתוב (בהעלותך י) "וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצורר אתכם והרעותם בחוצרות ונזכרתם לפני י"י אלהיכם" והיא מצוה על כל צרה וצרה שתבא על הצבור לצעוק לפניו בתפלה ובתרועה והוא הענין שבאר שלמה ע"ה כמו שכתוב (מ"א ח דה"ב ו) "בהעצר השמים ולא יהיה מטר" וכתוב "רעב כי יהיה דבר כי יהיה שדפון ירקון ארבה חסיל כי יהיה כי יצר לו אויבו בארץ שערו כל נגע כל מחלה כל תפלה כל תחנה אשר יהיה לכל האדם לכל עמך ישראל אשר ידעו איש נגע לבבו ופרש כפיו אל הבית הזה".

Reflections of the Rav, pp. 80-81

The views of Maimonides and Nahmanides can be reconciled. Both regarded prayer as meaningful only if it is derived from a sense of tzarah. They differ in their understanding of the word. Maimonides regarded daily life itself as being existentially in straits, inducing in the sensitive person feelings of despair, a brooding sense of life's meaninglessness, absurdity, lack of fulfillment, it is a persistent tzarah, which exists bekhol yom, daily,

שולחן ערוך אורח חיים ק"ז:ד

הרוצה להתפלל תפלת נדבה, צריך שיהא מכיר את עצמו זריז וזהיר ואמוד בדעתו שיוכל לכוון בתפלתו; מראש ועד סוף; אבל אם אינו יכול לכוון יפה, קרינן ביה: למה לי רב זבחיכם (ישעיהו א, יא); והלאי שיוכל לכוון בג' תפלות הקבועות ליום.

שולחן ערוך אורח חיים קי"ט:א

אם רצה להוסיף בכל ברכה מהאמצעיות, מעין הברכה, מוסיף. כיצד, ה"ה לו חולה מבקש עליו רחמים בברכת רפאנו; ה"ה צריך פרנסה, מבקש עליה בברכת השנים. ובשומע תפלה יכול לשאל כל צרכיו, שיהא כוללת כל הבקשות;

שולחן ערוך אורח חיים תקע"ח:א

כשם שהצבור מתענים ומתפללים על צרתם, כך כל יחיד מתענה ומתפלל על צרתו. כיצד, ה"ה לו חולה או תועה במדבר, או חבוש בבית האסורים, יש לו להתענות ולבקש רחמים בתעניתו; ולא יתענה בשבת ומועד, חגכה ופורים וראש חודש.

שולחן ערוך אורח חיים תקע"ט:ב

סדר התפלה ויש ברכות שהוא מוסיף ותקיעות שהוא תוקע, מבאר יפה בטור סימן זה.

בראשית רבה (וילנא) פרשת ויצא פרשה סו

"וישכב במקום ההוא," רבי יהודה ור' נחמיה, ר' יהודה אמר כאן שכב אבל כל י"ד שנה שהיה טמון בבית עבר לא שכב, ור' נחמיה אמר כאן שכב אבל כל כ' שנה שעמד בביתו של לבן לא שכב, ומה היה אומר, ר' ע

יהושע בן לוי אמר ט"ו שיר המעלות שבספר תהלים, מאי טעמיה (תהלים קכד) "שיר המעלות לדוד לולי ה' שהיה לנו יאמר נא ישראל, "ישראל סבא, ר' שמואל בר נחמן אמר כל ספר תהלים היה אומר מה טעם (שם /תהלים/ כב) "ואתה קדוש יושב תהלות ישראל, "ישראל סבא.

מדרש תהלים (שוחר טוב; בובר) מזמור יח

[א] [יח, א] למנצח לעבד ה' לדוד [וגו', ביום הציל ה' אותן]. זהו שאמר הכתוב לך יום אף לך לילה (תהלים עד טז), ר' יודן אומר בשם ר' יהודה. כל שאמר דוד בספרו. כנגדו וכנגד כל ישראל וכנגד כל העתים אמרו. אמר לפניו רבונו של עולם עשית לנו נסים בלילה ואמרנו שירה בלילה, שנאמר יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי (שם /תהלים/ מב ט), ואומר השיר יהיה לכם כליל התקדש חג (ישעיה ל כט), עשית לנו נסים ביום, ואמרנו לפניך שירה ביום, שנאמר למנצח וגו' ביום הציל ה' אותנו.

Emunah with Love and Chicken Soup, p.454

Moshe's Story

After shivah, I went to a moneychanger. He told me: "I remember how your mother used to sit here and say Tehillim when she needed a certain amount of money." Let's say she needed 50,000 shekels for a pressing project, and he didn't have that amount of shekalim. He would say, "Geveret Machlis, I don't have the money and I'm not getting it today." My mother would say, "Do you mind if I sit here and say Tehillim?" She used to sit there, saying Tehillim for a while. Then a guy would walk in wanting to change shekels to dollars. He'd say, "Can you change 50,000 shekels?" According to the moneychanger, this happened several times, exactly the sum my mother needed.

שולחן ערוך אורח חיים תקנ"ד:ד

וּמְתָר לְקָרוֹת כָּל סֵדֶר הַיּוֹם, וּפְרָשֶׁת הַקְּרִבָּנוֹת, וּמִשְׁנַת אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן, וּמְדַרְשׁ רַבִּי יִשְׁמַעֵאל.
{הִגָּה: וּמְתָר לְחֵזֶר הַפְּרָשָׁה בְּתִשְׁעָה בָּאָב (מְנֻהָגִים).}

מגן אברהם שם

(ו) מותר לקרות וכו'. בפוזנא נוהגין שא"א תהלים ושיר היחוד רק למחרתו או' של אמש ושל היום (לבוש) ובמדיני' זו נוהגין לאמרם במנח' אף על גב דאסור בת"ת כל היום צ"ל דס"ל כיון שאומר' דרך בקש' שרי לאומרו במנחה ומה"ט מקילין בתפילין במנחה:

שו"ת דברי מלכיאל חלק ו סימן ט

וע"ד אם מותר להגיד תהלים בט"ב קודם חצות עבור חולה עם היה"ר וי"ג מדות והביא דברי המג"א סי' תקנ"ד סק"ו שנוהגים לומר תהלים בט"ב במנחה, הנה מצד דהוי כמועד וא"א בו תחינה, הא קיי"ל בס"ס רפ"ח ובסי' תקע"ו שמתפללין על החולה אף בשבת ומכ"ש בט"ב, ומותר לומר אף י"ג מדות. ומצד ד"ת בט"ב נראה דכיון שנהגו לומר מזמורים מלוקטים שנזכרה בהם בקשה על חולה או מעין זה. הרי אין זה בכלל לימוד רק נוסח בקשה צורך שעה, ובאשר אין בכוחו לסדר דבריו כראוי אומר הבקשות שבתהלים, לזה נראה דשרי, ומ"ש המג"א שא"א תהלים בשחרית, היינו לומר תהלים כסדר, דהוי זה לימוד.

נפש הרב עמ' קסה

אלה שנוהגים לומר פרקי תהלים בכל יום תיקף לאחר תפילת שחרית, אין להם לנהוג כן בשבת, דגזירה מיוחדת היתה שלא לקרוא בכתובים בשבת. ואפילו היחידים. וגזרה זו נוהגת רק עד לאחר זמן תפילת מנחה, דמשך כל הזמן ההוא היה החכם דורש, עיי"ש בגמ'. ואשר כל כן נהגו החברה-תהלים לומר פרקי התהלים בשבת בדודקא אחרי תפילת מנחה, כן אמר רבנו בשם אמו.

Rabbi Kaminetsky quotes from Rav Schachter that Tehillim's "power" is one of Talmud Torah, not Tefillah. From the Rav as well, it appears that reciting Tehillim is included in the gezeira related to Talmud Torah. This is also clear from the Divrei Malkiel.